

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ได้รับการยอมรับนับถือจากคนไทยส่วนใหญ่มาแต่สมัยโบราณ การนับถือของชนส่วนใหญ่ในสังคม ทำให้กล่าวได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมพุทธ กล่าวคือ การที่ชนบทรรมนิยม วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ และรากฐานทางความคิดของคนในสังคมมีพื้นฐานทางพุทธศาสนา นอกจากนี้ในบางยุคบางสมัยรัฐไทยยังได้ชื่อว่าเป็นรัฐแบบพุทธ ทั้งนี้โดยพิจารณาจากการที่ชนชั้นนำได้สถาปนาความคิดทางพุทธศาสนาบางประการขึ้นเป็นอุดมการณ์ของรัฐ พุทธศาสนาก็เปรียบเช่นเดียวกับศาสนาอื่น ๆ ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมหนึ่ง ๆ พุทธศาสนาในสังคมไทยได้มีความเปลี่ยนแปลงที่เห็นเด่นชัดในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ลักษณะเด่นก็คือสิ่งที่ถูกเรียกว่า "การฟื้นฟูพระพุทธศาสนา" บ้าง "ธรรมยุติกนิกาย" บ้าง ความเปลี่ยนแปลงนี้ได้เกิดควบคู่กันไปกับการก่อตัวของรัฐแบบใหม่ จึงเป็นที่น่าสนใจในอันที่จะทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงพุทธศาสนา ในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในสังคมดังกล่าว

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

มุ่งศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางพุทธศาสนา โดยเน้นในแง่ความเปลี่ยนแปลงความคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนาของชนชั้นนำ ที่มีส่วนสัมพันธ์กับการก่อตัวของรัฐแบบใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6

ขอบเขตในการศึกษา

กำหนดขอบเขตการศึกษาตั้งแต่ช่วงต้นรัตนโกสินทร์ถึงรัชกาลที่ 6 โดยเน้นสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 และทำการพิจารณาเฉพาะความคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนาของรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6

วิธีการดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

ใช้แนววิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) โดยใช้ข้อมูลจาก เอกสารชั้นต้นและชั้นรองร่วมกัน เอกสารชั้นต้นค้นคว้าจากงานบริการหนังสือภาษาโบราณ หอสมุดแห่งชาติ กองจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดกรมพระจันทบุรีนฤนาถ สถาบันวิทยบริการ เอกสารชั้นรองได้แก่ หนังสือ วิทยานิพนธ์ และบทความจากวารสารต่าง ๆ ตามห้องสมุดใน สถาบันอุดมศึกษา เช่น หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดสยามสมาคม ข้อมูลทั้งหมดที่ใช้เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสาร

ในการนำเสนอผลงานวิจัยได้ใช้แบบพรรณวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยการแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์และความคิด และความสัมพันธ์ ระหว่างรัฐและศาสนา

ผลประโยชน์ที่คาดจากการวิจัย

ทำให้เข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงความคิดทางพุทธศาสนาของชนชั้นนำ และ เข้าใจอุดมการณ์ของรัฐ โดยพิจารณาจากความคิดทางพุทธศาสนาในสมัยรัชกาลที่ 5 และ รัชกาลที่ 6

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย